

ANVISNINGAR FÖR OCH SYNVINKLAR PÅ BARNKONSEKVENSPANALYS VID BESLUTSFATTANDE I KOMMUNEN

DENNA ANVISNING ÄR AVSEDD som stöd för kommuner som vill ta i bruk eller utveckla barnkonsekvensanalys vid beslutsfattande. Också enskilda beredande tjänsteinnehavare och förtroendevalda kan använda anvisningen som stöd i sitt arbete. Anvisningen har utarbetats som en del av Finlands UNICEFs modell En barnvänlig kommun.

Barnkonsekvensanalys är en process där man i förväg bedömer vilka konsekvenser olika beslutsförslag har på barns välbefinnande och förverkligandet av deras rättigheter. Genom en analys kan man jämföra olika alternativ för att finna den bästa lösningen. Den är också en metod för att säkerställa att barnets bästa beaktas i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter vid beslutsfattande som rör barn.

Det är ofta meningsfullt att kombinera barnkonsekvensanalysen med en mer omfattande konsekvensanalys. De synpunkter och rekommendationer som läggs fram i denna anvisning är avsedda som stöd för beredningen såväl när besluten i huvudsak gäller barn som när barnkonsekvenserna granskas som en del av en mer omfattande konsekvensanalys.

EN BARNKONSEKVENSPANALYS BESTÅR AV FÖLJANDE SKEDEN:

1. Identifiera behovet och det ärende som ska analyseras.
2. Beskriva ärendets bakgrund och mål, samt motiveringar till och följder av olika beslutsalternativ.
3. Samla in väsentlig information om ärendet. Fastställa eventuellt behov av tilläggsinformation.
4. Höra barn och unga samt andra som kan påverkas av beslutet.
5. Analysera och jämföra vilka konsekvenser olika alternativ har för barns och barngruppers välbefinnande och förverkligandet av barnets rättigheter.
6. Göra ett sammandrag av de uppskattade konsekvenserna av olika beslutsalternativ. Vid behov ge en rekommendation om hur man ska gå till väga vid beslutsfattandet.
7. Publicera åtminstone analysens resultat och motiveringar. Informera också dem som hörts under processen. Fastställa hur konsekvenserna ska följas upp.
8. När beslutet har fattats, följ upp och utvärdera de förverkligade konsekvenserna.

SKEDE I PROCESSEN

BÖR OBSERVERAS

1. Identifiera behovet och det ärende som ska analyseras.

Kommunen kan gärna dra upp riktlinjer för vilka beslut som ska genomgå barnkonsekvensanalys. Man bör överväga olika verksamhetssätt då det är fråga om:

1. Ärenden som i huvudsak gäller barn. I sådana fall måste man avgöra vilka ärenden som förutsätter konsekvensanalys, t.ex. på grund av deras betydelse, konflikter i samband med ärendet eller långtgående konsekvenser.
2. Ärenden som gäller alla kommuninvånare, men också barn. I sådana fall måste man avgöra i vilka ärenden man bör beakta barnperspektivet som en del av en mer omfattande konsekvensanalys, eftersom ärendet är av betydelse ur barnens synvinkel. Detta gäller ofta t.ex. lösningar inom närservice, kollektivtrafik och leder för lätt trafik.

En barnkonsekvensanalys är särskilt viktig då besluten har konsekvenser för välbefinnandet hos utsatta barn. Sådana barngrupper kan beroende på beslutet vara t.ex. barn i fattiga familjer, barn till invandrare, handikappade barn, barn till asylsökande eller barn som är placerade utanför hemmet.

En konsekvensanalys är också meningsfull om ett nytt ärende behandlas och det inte finns tidigare erfarenheter eller färdiga verksamhetsmodeller för ärendet.

Ju tidigare konsekvensanalysen utförs i kommunens berednings- och beslutsfattandeprocess, desto mer meningsfull och användbar är den. När man till exempel fastställer kommunens strategiska fokusområden bör man i förväg analysera konsekvenserna av alternativen. Kommunens välfärdsplan kan användas som ett redskap för att analysera och följa upp barnkonsekvenser.

2. Beskriva ärendets bakgrund och mål, samt motiveringar till och följder av olika beslutsalternativ.

Det finns alltid minst två alternativ: den föreslagna ändringen och det så kallade 0-alternativet, det vill säga att det inte görs någon ändring i nuläget.

En granskning av 0-alternativet är en bedömning av nuläget. Utöver det föreslagna ändringsalternativet kan man dessutom granska ett kompromissalternativ, som ligger mellan nuläget och den föreslagna ändringen.

Framställning och jämförelse av alternativen fråntar inte framställaren möjligheten att endast rekommendera ett alternativ. Barnkonsekvensanalys är dock inte detsamma som att motivera endast ett alternativ.

SKEDE I PROCESSEN

BÖR OBSERVERAS

3. Samla in väsentlig information om ärendet. Fastställa eventuellt behov av tilläggsinformation.

Vilken **1)** forskningsinformation, **2)** myndighetsinformation och **3)** erfarenhet om ärendet finns att tillgå?

Vilken information saknas? Är det möjligt att erhålla den?

Att framlägga olika orsakssamband och konsekvenskedjor förutsätter ofta teamarbete. En arbetsgrupp för barns och ungas välbefinnande eller någon annan tvärsektoriell arbetsgrupp kan fungera som stöd för en enskild beredare vid insamling av information och reflexion. Ett sådant verksamhets sätt förutsätter att det i kommunen finns en verksamhetskultur som möjliggör samarbete.

Om det finns luckor i faktaunderlaget är det bra att åskådliggöra detta i konsekvensanalysen. Då kan man under uppföljningen som görs efter beslutet fästa särskild uppmärksamhet vid dessa frågor – och vid behov göra ändringar.

4. Höra barn och unga samt andra som kan påverkas av beslutet.

Vem berörs direkt eller indirekt av ärendet som behandlas? Vad känner man redan till om dessa gruppers åsikter?

Vilka olika barngrupper finns det orsak att höra?

På vilka sätt kan man ordna hörandet av olika parter?

Se informationskortet för öppen förvaltning i fråga om hörande av barn och unga (på finska):

<http://vm.fi/hallinnon-avoimuus/avoin-hallinto/avoimen-hallinnon-tietokortit>

5. Analysera och jämföra vilka konsekvenser olika alternativ har för barns och barngruppers välbefinnande och förverkligandet av barnets rättigheter.

Konsekvenserna för olika barngrupper kan variera och ämnet kan omfattas av sinsemellan konkurrerande eller motstridiga mål och synvinklar.

Ett förslag kan bedömas t.ex. med tanke på hur det påverkar olika barngrupper

- hälsa
- trygghet
- uppväxt och utveckling
- människorelationer
- boende och rörlighet
- smidighet i vardagen
- vila, lek och fritid
- möjligheter att delta, samt
- jämlikhet och icke-diskriminering

OBS! En barnkonsekvensanalys är inte detsamma som att fastställa eller räkna upp mål. Konsekvenserna kan vara såväl eftersträfvade som icke-önskvärda, direkta eller indirekta och genomförbara på kort eller lång sikt.

SKEDE I PROCESSEN	BÖR OBSERVERAS
<p>6. Göra ett sammandrag av de uppskattade konsekvenserna av olika beslutsalternativ. Vid behov ge en rekommendation om hur man ska gå till väga vid beslutsfattandet.</p>	<p>En rekommendation om tillvägagångssätt kan förutom en rekommendation för ett visst beslutsförslag dessutom avse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • insamling av tilläggsinformation • bevarande av nuläget • gardering mot negativa konsekvenser, eller • ändring av det ursprungliga förslaget
<p>7. Publicera åtminstone analysens resultat och motiveringar. Informera också dem som hörts under processen. Fastställa hur konsekvenserna ska följas upp.</p>	<p>Konsekvensanalys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strukturerar beredningen och beslutsfattandet • Åskådliggör alternativen och värdevalen • Utvecklar beslutsfattarnas och beredarnas samarbete • Gör det möjligt att granska genomförandet av målen/strategin • Gör det möjligt att förbereda sig på negativa konsekvenser • Gör beslutsfattandet mer öppet, transparent och inkluderande
<p>8. När ett beslut har fattats, följa upp och utvärdera de faktiska konsekvenserna.</p>	<p>OBS! Konsekvensanalys är inte detsamma som bedömning av effekterna. Vid uppföljningen kan man dock också bedöma effekterna, det vill säga om man genom besluten har uppnått/ kommer att uppnå de önskade resultaten.</p>

UNICEF främjar barnkonsekvensanalys som en del av modellen En barnvänlig kommun. Läs mer om modellen här:
<http://www.unicef.fi/barnvanligkommun>